

Hierbij maak ik gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de consultatie over witwassen.

Om te beginnen wil ik reflecteren, dat niet duidelijk is waar u nu precies consultatie over vraagt. De pagina <https://www.dnb.nl/nieuws-voor-de-sector/toezicht-2023/dnb-legt-nieuwe-aanpak-witwassen-voor-aan-financiele-sector/> waarop de consultatie staat eindigt met twee linken en beide hebben ook weer vertakkingen waar relevante uitspraken staan. Het is zo een zoekplaatje waar ik precies geacht word op te reageren.

Ik juich het toe, dat de aanpak van het bestrijden van witwassen en financieren van terrorisme wordt geëvalueerd en voorgelegd. Ook is het goed, dat u specifiek benoemt dat u onnodige belemmeringen voor de toegang tot het betalingsverkeer wilt voorkomen. Ik heb u eerder een brief geschreven, waarin ik aangeef als bonafide oprichter van een vereniging en van een stichting er zeven, respectievelijk twintig maanden over heb gedaan om een bankrekening te openen. Door een te strakke toepassing van de Wwft zijn dit soort doorlooptijden tegenwoordig de standaard en dat heeft allerlei maatschappelijk ongewenste gevolgen, waaronder een averechts effect van de wet.

Ik denk, dat de oorzaak van deze stroperigheid onder andere ligt in de openingszin van uw rapport DNB Van herstel van balans. De openingszin luidt:

De maatschappij moet erop kunnen vertrouwen dat financiële instellingen bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van financieel-economische criminaliteit zonder dat de financiële dienstverlening in het geding komt.

Met deze zin ben ik het fundamenteel oneens. Bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van financieel-economische criminaliteit is de taak van politie, justitie, FIOD en belastingdienst. Het is geen taak van financiële instellingen. Hun taak is het zorgen voor goede financiële dienstverlening.

Dit is meer dan een semantische discussie. Want uit deze openingszin spreekt een mentaliteit die grote, negatieve gevolgen heeft voor onze samenleving. En die gaan verder dan het ten onrechte leggen van kosten bij financiële instellingen.

Het opsporen van criminaliteit is een taak van de instanties die ik eerder noemde. Die instanties zijn allemaal gebonden aan de spelregels van onze rechtsstaat, waarvan ik de onschuldpresumptie eruit licht. Iemand is onschuldig tot het tegendeel bewezen is. Deze presumptie is essentieel voor het vertrouwen van de burger in de overheid. Als burgers door de overheid gestraft kunnen worden voor zaken die ze niet gedaan hebben, zullen burgers de overheid als hun tegenstander gaan zien en dat is desastreus voor een goed functionerende samenleving.

Financiële instellingen zijn niet gebonden aan de spelregels van onze rechtsstaat, maar werken vanuit een risico gebaseerde aanpak. In de praktijk komt die neer op

schuldpresumptie. Iemand is schuldig tot het tegendeel is bewezen. En dit gaat heel ver.

Zo kan een organisatie bijvoorbeeld een ANBI status krijgen. Dit is een uitspraak van vertrouwen van de belastingdienst. Maar ondanks zo'n status zoeken banken verder naar risico's op witwassen. Men mag toch veronderstellen dat de belastingdienst dit zelf al gedaan heeft voordat die zo'n status verlenen. Ook worden bij de aanvraag van een bankrekening belastingaangiften opgevraagd op zoek naar witwaspraktijken. Ook hier verrichten banken taken die bij de belastingdienst horen te liggen.

In uw rapport geeft u aan, dat er nog geen 16 miljard aan crimineel geld verdiend wordt in heel Nederland. Slechts een fractie daarvan wordt opgespoord met de maatregelen van de Wwft. Daartegenover zijn de maatschappelijke kosten van deze opsporing gigantisch. Natuurlijk zijn er de directe kosten, van de afdelingen bij financiële instellingen die deze toetsen moeten uitvoeren en bij de klanten die allerlei gegevens moeten aanleveren. Maar veel belangrijker zijn de indirecte maatschappelijke kosten van deze controles. Als bonafide organisaties maandenlang op een bankrekening moeten wachten heeft dat effect op het functioneren van onze samenleving. Er zullen diverse organisaties niet van de grond komen, waardoor de economie en het maatschappelijk verkeer belemmerd zal worden. verder zal het voor criminele organisaties de creativiteit stimuleren, waardoor er nieuwe wegen gevonden zullen worden om wit te wassen.

DNB stimuleert met het onderhavige rapport de aanpak op basis van schuldpresumptie. U maakt melding van het weren van 7.000 bestaande en 7.000 nieuwe klanten op basis van "**risico's** op witwassen of terrorismefinanciering". Van deze klanten hoeft dus geen strafbaar of onoorbaar feit bewezen te zijn; het **risico** van witwassen is voldoende. Hiermee ondermijnt DNB het goed functioneren van onze rechtsstaat.

Om deze reden pleit ik voor het zo ver mogelijk afschalen van het toezicht op basis van de Wwft en voor het doen van onderzoek naar de economische en maatschappelijke gevolgen van het uitsluiten van partijen en van de lange doorlooptijden voor het openen van een bankrekening.